Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 215. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ЛИСТОПАДА 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 12, 1982 No. 215. VOL. LXXXIX.

Проф. І. Шевченко доповідатиме в УІА

Ню Йорк, Н. Й. — Історія Візантійської Імперії в часах її найбільшого впливу на слов'ян буде темою викладу професора Гарвардського університету Ігоря Шевченка, в суботу, 13-го листопада, о год. 5-ій по полудні в Українському Інституті Америки.

проф. Ігор Шевченко

Проф. І. Шевченко буде розглядати причини успішних впливів візантійської культури на слов'ян взагалі, а також подасть докази про вплив Візантійської Імперії в таких галузях життя слов'ян, як політична ідеологія, релігія, мистецтво, архітектура, як теж на державну структуру, ранню слов'янську літературу і на спосіб життя.

Від 1973 року проф. Шевченко є професором історії та літератури Візантії при Гарвардському університеті. Він є теж співдиректором Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету від 1973 року і заступником президента Міжнародної асоціяції візантійських студій від 1976 року. Проф. Шевченко прийшов до Гарварду з Колюмбійського університету, де він був професором історії Візантії, ранніх слов'ян та Русі.

Ген. П. Григоренко виступить в стейтовому університеті в Олбані

Олбані, Н.Й. — Департамент слов'янських мов і літератур, Центр міжнародних студій при стейтовому університеті Ню Йорку та Американці за людські права в Україні спільно спонзорyватимуть виступ колишнього генерала совєтської армії, засновника і члена дисидентського руху в Совєтському Союзі Петра Григоренка.

Ген. Григоренко доповідатиме на тему: „Рух за права людини в СССР — Українська Гельсінкська Група". Лекція П. Григоренка відбудеться у вівторок, 16-го листопада ц.р., о год. 7-ій вечора на горішньому кемпусі університету в кімнаті 1 (ЛС-1). Після лекції — запитування й відповіді. На лекції буде присутня дружина ген. Григоренка, Зінаїда, яка також брала активну участь у дисидентському русі.

Ген. Петро Григоренко після видворення з Совєтського Союзу продовжує в ЗСА боротися за людські права в Україні. Він очолює Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи та сформоване ним Міжнародне товариство для підтримки Гельсінкських груп. В Олбані він прийде з нагоди шостої річниці заснування Української Гельсінкської Групи, — події, яку вшанував президент Роналд Реґен, проголосивши день 6-го листопада — Днем Пошани Української Гельсінкської Групи.

В Канаді число україномовних громадян зменшується

Оттава, Онт. (ОПУС). — Статистичне бюро Канади оприлюднило тут дані про чисельність мов різних груп цієї країни за станом з 1981 року, тобто останнього урядового перепису. Українську мову заражовано до категорії „неофіційних, матірних мов", тобто таких, які вивчено в дитинстві й досі їх розуміється. Число українців того типу сягає 292,265, у порівнянні до 309,855 у попередньому переписі 1971 року, а 361,496 у 1961 році.

Скільки є українських „етніків" у Канаді, ще не відомо. Дані про етнічний склад Канади опрацьовуються й будуть оприлюднені тут в травні 1983 року.

Громада Керґонксону відзначила Листопадові Роковини

Керґонксон, Н.Й. (Р.Б.). — В неділю, 31-го жовтня цього року, тут відбулася заходом Об'єднання Українців Керґонксону і околиці в залі церкви св. Трійці Святкова академія для відзначення 64-их Роковин Листопадового Зриву. О год. 1-ій по полудні імпрезова референтка Софія Барусевич відкрила свято, вітаючи учасників — понад 150 осіб, на чолі з місцевим парохом о. д-ром Б. Волошином. Зокрема вона тепло привітала почесних гостей, відомого громадського і політичного діяча, журналіста, колишнього головного редактора „Свободи" Антона Драгана та трьох учасників Визвольних Змагань: проф. Романа Чучкевича, Михайла Кухнія, які були присутні тут, і проф. Михайла Васькова, що із-за недуги не міг явитися.

Після того С. Барусевич попросила до слова ред. А. Драгана, який виголосив доповідь під назвою „Листопадове передрішення". Преґлегент з притомою собі ерудицією змалював тодішню ситуацію в Європі і на тому тлі 1-ий Листопад, як героїчний Чин пориву до волі, після довголітньої займанщини Галицької Землі чужими окупантами. Після світлої події проголошення Акту Незалежности і Самостійности України 22-го січня, 1-ий Листопад 1918 року — це Чин, що започаткував черговий Акт проголошення Соборности України 22-го січня 1919 року. Тому 1-ий Листопад — це свято української державности і воно не стосується тільки одного Львова, столиці Галицької Землі, а стосується всієї України.

Всі ми ставимося з великим пієтизмом до тих історичних подій і дат, що їх символізують, бо це доказ нашої державницької зрілости. Відзначаючи цю світлу подію, яка сталася 1-го листопада 1918 року, ми єднаємося в тому самому бажанні, щоб жовтоблакитні прапори знову замаяли на ратуші

(Продовження на стор. 4)

СВЯТО ДЕНЬ ВЕТЕРАНА

З уваги на свято День Ветерана, яке припадає на четвер 11-го листопада, це число „Свободи" друкується з датою п'ятниці, 12-го листопада. У четвер, 11-го листопада, Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті. У п'ятницю друкуватиметься газета з датою суботи, 13-го листопада. — Ред.

БЕҐІН ПІДТВЕРДЖУЄ ПОБОЮВАННЯ ЗА МАСАКРУ

Єрусалим, Ізраїль. — Розслідування масового вбивства палестинців у Бейруті виявили, що ізраїльський уряд Менахема Беґіна іґнорував попередження ізраїльської армії про те, що міліція ливанських християнських фаланґістів „гострить ножі" для вбивства палестинських цивільних осіб.

У свідченні перед спеціяльною комісією розслідування Беґін заявив, що на попередження начальника штабу ізраїльської армії генерала Рафаеля Ейтана уряд не звернув уваги і не заперечив вступові фаланґістської міліції до західнього Бейруту від 16-го до 18-го вересня, де були табори палестинських біженців. Але не було жадних пояснень, чому Ейтан зробив свою пересторогу щойно дві години після того, як фаланґістська міліція ввійшла в табори Шатіля і Сабра.

Цитуючи з протоколу засідання уряду вночі 16-го вересня, коли фаланґісти ввійшли до таборів, генерал резерви Йонаґ Ефрат, член трьохособової комісії розслідування, повторив слова Ейтана: „Друга річ, яка може статися — це вибух помсти. Це буде небувалий вибух. Я можу бачити в їхніх очах, чого вони хочуть Вся (фаланґістська) система гострить свої ножі".

У відповідь під час переслухань Беґін сказав, „що жаден з міністрів не уважав за відповідне „дати світло остороги".

В КИТАЇ РЕОРГАНІЗУЮТЬ ВІЙСЬКОВИЙ ПРОВІД

Пекін, Китай. — В Китаї відбуваються більші зміни на різних військових постах і щонайменше три головнокомандуючі стратегічно важливих військових округ будуть звільнені зі своїх постів і замінені іншими.

Ці зміни, можливо, означають початок реорганізації керівництва китайської армії, яка нараховує 4,23 мільйона чоловіків і жінок. Зміна є частиною заходів китайського лідера Денг Шіяопінга використати з армії старших віком і скрайнє лівацьких офіцерів та позбавити їх всякого впливу в армії. Згідно з повідомленнями, зміни відбудуться в таких військових округах як Нанкінґ, Кантон і Ченґту. Ходять чутки, що від 6 до 8 військових округів, із усіх 11 в Китаї, будуть мати нових командирів.

Як відомо, зараз після з'їзду компартії Китаю було зроблено дві важливі зміни у вищому командуванні китайською армією: ген. Вей Куокінґ, 76-літній політичний комісар, був замінений молодшим, 68-літнім Ю Чіу-лі прихильником Денга, який працював у цивільному плянуванні.

Командуючий китайською військовою флотою, 73-літній Є Феі, пішов у відставку, а його місце зайняв ген. Лію Гуачінґ. Обидві зміни, здається, відображають намагання Денга поставити молодших і більш поміркованих командирів на відповідальні місця в китайській армії.

В дипломатичних колах Пекіну говорять про відхід зі свого посту міністра оборони Кенга Піяо, який вже втратив своє місце в політбюро партії на XII з'їзді партії у вересні цього року.

ВШАНУЮТЬ Ю. ФІЯЛУ

Монтреаль, Канада. — У середу, 17-го листопада ц.р., тут в Польській концертовій залі, 555 Шербрук вул. Захід, у 8-ій год. вечора відбудеться концерт з нагоди святкування 60-річчя з дня народження відомого канадського композитора Юрія Фіяли.

У камерному концерті візьмуть участь відомі музики — піяністи Люба Жук, Іреней Жук і Ю. Фіяла, Томас Вілліямс й Ева Свенсон, скрипалі; Стівен Кондакс, віоліст, Христина Мельник, віолончеліст, та саксофоновий квартет Джеральда Дановича, — які виконають композиції Ю. Фіяли.

В Міссісіпі згинуло в пожежі 27 в'язнів

Білаксі, Місс. — В понеділок, 8-го листопада, у місцевій тюрмі загинуло 27 в'язнів, а щонайменше 46 було поранено — 9 знаходяться в критичному стані, — коли один в'язень, який вже давно мав психічні проблеми, підпалив своє ліжко, заповнюючи одноповерховий будинок тюрми їдким поліуретановим димом.

Всі жертви цього випадку були в'язні тюрми в повіті Гаррісон, які подушилися димом, що проник у систему вентиляції. „Вогонь не був сильний", — заявив один з пожежників." Ми погасили вогонь дуже швидко, але дим був дійсно поганий і сильний".

Власті заявляють, що пожежу спричинив 31-літній в'язень Роберт Юджін Пейтс з Гренит Сіті, Іл., якого арештовували двічі на протязі 2-ох годин за пияцтво. Його провіряла психіятрична експертиза, коли він відмовився покинути тюрму після другого арешту. Пейтс, який важить 240 фунтів, сидів в окремій камері. Хоч пожежа почалася з його кімнати, він сам сильно не потерпів, має зломану ногу. Окружний прокуратор Алберт Некейз обвинувачує Пейтса в 27-ох злочинах.

Заступник шерифа в Гренит Сіті Доналд Реймос у своєму звіті про арешт пише, що він говорив з Пейтсом 45 хвилин, але „так і не зрозумів, що він хоче", і визначив, що небезпечно поміщати Пейтса разом з іншими в'язнями. Реймос також викликав матір і брата Пейтса. Мати заявила, що її син був „психічно хворий", який „часом стає надзвичайно жорстокий". Брат Вілліям, поліцай в околиці Чикаго, також підтвердив, що його брат за останні 10 років був багато разів у психічних лікарнях і тікав звідти щонайменше 28 разів.

ВИСТАВКА В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ

Лос Анджелес, Каліф. — Тут в Українській Мистецькій Ґалерії при 4315 Мелровз авеню, відбуватиметься на протязі трьох днів, — у п'ятницю, суботу й неділю, 19-го, 20-го й 21-го листопада ц.р., виставка картин Роксоляни Гілішинської з Талси, Оклагома, де мисткиня має свою студію-ґалерію.

Під час відкриття виставки і прийняття з шампанським, в 8-ій год. вечора 19-го листопада, ентузіясти і колектори Лос Анджелесу матимуть змогу зустрінутися з мисткинею, яка, між іншим, розповість про своє особливе зацікавлення портретизмом.

Виставка буде відкрита в суботу, від 11-ої до 3-ої год. по полудні, а в неділю — від полудня до 6-ої год. вечора.

СОТНІ СОВЄТСЬКИХ ВОЯКІВ ЗАГИНУЛИ В АФҐАНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ

Ісламабад, Пакистан. — Західні дипломати передали в середу, 9-го листопада, що в гірському тунелі на автостраді з Совєтського Союзу до Кабулу минулого тижня загинуло щонайменше 700 совєтських вояків і понад 200 було поранено, а також було вбито і поранено велику кількість цивільних осіб під час вибуху вантажного авта з бензиною, що заблокувало прохід в тунель і заповнило його димом.

Тунель Саланґ, 1,7 милі довжиною, є на головному шляху і був повний автомобілів і автобусів під час вибуху. В цей час тунелем проїздила совєтська військова колона.

Мохаммед Якуб Шарафат, речник однієї з афганських повстанських груп, сказав, що згідно з повідомленням втікачів з місця вибуху, щонайменше 450 совєтських вояків загинуло, і їх число може збільшитися.

З Вашінґтону військові аналітики подають трохи менше число жертв. Як дипломатичні, так і повстанські джерела твердять, що жертви подушилися від диму. Дипломати також говорять що совєтські війська, які були поза тунелем, думали, що вибух був сигналом до атаки партизанів, заблокували тунель з обидвох сторін танками і, тим самим, викликали паніку, що побільшило число жертв. Ці самі дипломати говорять також, що в тунелі відбувалися бої між совєтськими військами і партизанами під час цієї трагедії.

Інші повідомлення з партизанських джерел говорять, що понад 450 вояків афганської армії перейшли зі зброєю до партизанів після того, як партизани напали на військовий пост 70 миль на північ від Кабулу 30-го жовтня, вбиваючи 150 афганських вояків. Партизани також повідомляють, що вони вбили або поранили біля 200 совєтських і афганських вояків коло Кандагару, другого по величині міста Афганістану.

ЗАХІД КОНФРОНТУЄ МОСКВУ НА МАДРИДСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Мадрид, Еспанія. — Триває вже два роки друга конференція про виконання Гельсінкських угод з 1975 року про безпеку в Европі поновила свої наради тут в столиці Еспанії у вівторок, 9-го листопада, з новими вимогами західніх країн до совєтського блоку прийняти згоду на дозвіл вільних профспілок і права на політичне самовизначення народів. Ця пропозиція, яку внесли 10 країн Спільного ринку, була підтримана ЗСА.

Томас Рехнаґель, делегат Данії, який тепер очолює 10-членну організацію Спільного ринку, заявив, що країни Спільного ринку вважають за потрібне зареагувати на заборону минулого місяця польської профспілки „Солідарність", на совєтське обмеження еміґрації з СССР, та на рішення Москви припинити прямі телефонічні розмови з закордоном.

Західні пропозиції були включені як поправки в документ, поданий минулого року невтральними країнами на конференції, яка перервала свою роботу в березні ц.р.. Пропозиції повинні зобов'язати 35 країн, які підписали Гельсінкську угоду в 1975 році, дозволити своїм громадянам утворювати професійні спілки, а також заявляти про свої скарги на порушення Харти прав людини. Від березня Совєтський Союз виарештував членів Гельсінкських груп в тому й українську, а московська проголосила самоліквідування.

Нові пропозиції включають також критику „дій", які блокують ефективне виконання прав всіх народів визначити в умовах повної свободи їх внутрішній і зовнішній статус і провадити за власною волею свій політичний, економічний, соціяльний і культурний розвиток".

У світі

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗАЯВИВ у середу 10-го листопада, що новий податок за освіту для тих, що хочуть покинути Румунію, може привести до відібрання статусу упривілейованої країни, яким користується Румунія у своїй торгівлі із ЗСА. Речник Державного департаменту сказав, що податок буде великим тягарем для бажаючих еміґрувати. Він становитиме десятки тисяч долярів за середню, середню технічну і вищу освіту, яку бажаючі виїхати отримали в Румунії.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ ТА ЇХ ОСНОВНІ СОЮЗНИКИ досягли справжньої угоди про політику, яка дасть змогу президентові Роналдові Реґенові переглянути санкції накладені на компанії, які беруть участь в будівництві газопроводу з Сибіру до Західньої Европи. Речники Державного департаменту заявили, що деякі подробиці договору ще треба опрацювати, але, як сказав Леррі Спікс, речник Білого Дому, угода про економічну політику між Сходом і Заходом скоро буде опублікована.

ОФІЦІЙНІ ПРЕДСТАВНИКИ АМЕРИКАНСЬКОГО уряду заявили в середу 10-го листопада, що посол ЗСА в Ель Сальвадорі порадили стриматися від публічних критичних заяв щодо порушення людських прав сальвадорською службою безпеки. Після останньої заяви американського посла в Ель Сальвадорі Діна Р. Гинтона речник сказав, що Президент та його високопоставлені дорадники вважають, що „рівень висоти голосу піднявся вище, ніж наша політика дозволяє". У своїй промові до сальвадорських підприємців Гинтон сильно критикував сальвадорську правову систему і акти тероризму з боку правих екстремістів.

МІЖНАРОДНА КОМІСІЯ ЛОВУ КИТІВ повідомила в понеділок, 8-го листопада, що п'ять країн відмовилися виконувати постанову комісії про заборону промислового лову китів, яка була прийнята 39-ма країнами на щорічній конвенції в Брайтоні, Англія, 24-го липня ц.р. Країни, які відмовилися виконувати заборону є: Совєтський Союз, Японія, Чілє, Норвеґія і Перу, які мають велику китоловну фльоту, що діє з їх власних портів.

БІЛИЙ ДІМ ПОВІДОМИВ У ПОНЕДІЛОК, 8-ГО листопада, що король Йорданії Гуссейн прибуде до Вашінґтону на зустріч з президентом Роналдом Реґеном. Офіційні речники Адміністрації при тому додали, що до 21-го грудня, дати приїзду короля Гуссейна, він дістане достатню підтримку від палестинців, та інших арабських країн для його участи в спільних переговорах між Ізраїлем, Єгиптом і ЗСА про палестинську проблему.

ПАЛЕСТИНСЬКА ВИЗВОЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ висунула дві умови для „взаємного і одночасного" визнання як Палестинської Визвольної Організації, так і Ізраїля. Цю вістку подала 9-го листопада напівофіційна єгипетська газета Аль Аграм. В заміну за визнання Ізраїля ПВО вимагає, щоб ЗСА приступили до переговорів з ПВО і американської гарантії, що ПВО буде включена в переговори про мир на Близькому Сході на цій самій основі, як і інші арабські країни. ПВО згідно з повідомленням, може вести переговори у складі іншої арабської делеґації або виступати як незалежна одиниця.

ІЗ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що втечі громадян Східньої Німеччини і Чехо-Словаччини на Захід продовжуються, не зважаючи на великий риск втрати життя. Баварська прикордонна сторожа повідомляє, що цього року до Баварії, цієї південної області в Західній Німеччині, втекло більше людей, ніж у минулому році. За перші 10 місяців цього року втекло із Східньої Німеччини 24 особи, минулого року за ввесь рік втекло тільки 17 осіб. З Чехо-Словаччини за цей час втекло 16 осіб цього року і 9 осіб минулого року.

ПРЕЗИДЕНТ ІРАНУ АЛІ ХАМЕНЕЙ ЗАЯВИВ у понеділок вечором, 8-го листопада, що „війська його країни будуть продовжувати наступ на Баґдад, коли вони будуть вважати це необхідним". При повній відсутності відомостей з фронтів, не ясно, чи президент Хаменей впраявляється красномовстві, чи дійсно іранські війська продовжували просуватися далі на захід вглиб іракської території після зайняття вузлового центру міста Таіб на південно-східній частині Іраку, понад шість миль на захід від іранського кордону.

В Америці

КОНҐРЕСМЕН ДАН РОСТЕНКОВСКІ, ГОЛОВНИЙ автор податкових проєктів в Палаті Репрезентантів, заявив у середу, 10-го листопада, що Конґрес в наступному році мусить збільшити податки на бензину — 5 центів на ґальон, щоб мати змогу заплатити за масові направи мостів і доріг по всій країні. Податок існуючий тепер — 4 центи на ґальон.

ШЕСТИФУНТОВИЙ МЕТЕОРИТ, ПРОБИВШИ дах і стелі другого й першого поверхів хати подружжя Донаґю в Ведерсфілді, Конн., впав у вітальні, відбився від дверей та опинився у їдальні. В той час Ванда Донаґю із своїми чоловіком дивилися телевізійну програму „Меш" в 9.20 год. вечора. Науковці з Смітсоніян інституту Ейльського університету на Тріниті коледжу, що прибули 10-го листопада до цього міста з 26,000 населення, проголосили, що чорний предмет, що наробив стільки клопотів, справжній метеорит. Хоч шкода велика, але, як сподіваються подружжя, ціна, яку музеї готові заплатити за цей відламок, безсумнівно вистачить для направи будинку.

З ДНЕМ 9-ГО ЛИСТОПАДА У 15-ОХ ФАБРИКАХ Крайслера в Америці звільнено 2,500 автомобільних робітників; можливо, що під кінець цього тижня дійде до ще більших звільнень. Нову кризу безробіття викликав страйк канадських автомобільних робітників, а це з цієї причини, що американські робітники продукували частини до авт, пересилаючи їх до Канади, а сьогодні вже немає потреби їх відправляти. Речник фірми Крайслера поінформував, що робітників звільнено в таких стейтах, як — Мишиґен, Огайо, Індіяна та Алабама. Покищо цього тижня не передбачають ніяких додаткових звільнень. Страйк канадських автомобільних робітників почався минулого тижня у п'ятницю, коли фірми Крайслер, Форд і Дженерал Моторс відмовили вимозі 10,000 робітників негайно підвести їхню платню на 3 доляри. Працівники фірми Крайслера в Канаді до цих пір заробляли пересічно 7 долярів і 48 центів.

РЕЧНИКИ БЮРА ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ заповідають великі зміни в історії приросту населення Америки. Вони обраховують, що в 2050 році населення зросте до 309 мільйонів осіб, а потім почнеться його спад, і надмір випадків смерти перевищить народини дітей.

КОЛЮМБІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НЮ ЙОРКУ, проголосив у понеділок, 8-го листопада, про офіційний початок 5-річного збирання фондів — 400 мільйонів дол., — що буде найбільшою кампанією збирання пожертв, що її будь-яка американська висока школа провадила. Президент університету Майкл Соверн сказав, що це „безприкладний випадок в історії університетів світу". 136 мільйонів з цієї суми призначено для професорського складу, а 102 мільйони — для побудови двох нових будинків і збільшення вже існуючих. Досі найширшу кампанію збирання фондів перевів Ельский університет і вона принесла суму 370 мільйонів.

РЕСПУБЛІКАНЕЦЬ ҐЕРІ АРНОЛД, ЯКОМУ президент Роналд Реґен був змушений вигукнути „Шат ап", коли той агресивно і в нечемний спосіб вигукував критичні заваги на адресу Президента на нарадах кандидатів Республіканської партії у Білому Домі в жовтні, змагаючись за місце в Сенаті, дістав лише 15 відсотків голосів виборців.

ОДНІЄЇ З НАЙБІЛЬШИХ ВТРАТ У ПЕРЕДВИБОРЧІЙ кампанії зазнав республіканський сенатор Джессі Гелмс з Північної Кароліни, який навіть не був кандидатом. Всі кандидати, яких підтримував його Комітет політичної активности у передвиборчій кампанії, програли, а самого сенатора очікують інтенсивні змагання за перевибори у 1984 році проти популярного губернатора стейту демократа Джеймса Ганта. Як відомо, це, власне, сен. Гелмс запально змагався за переведення законів про заборону абортів за федеральні фонди та про дозвіл на добровільну молитву у школах публічної системи.

КОМПРОМІСИ ПОМІЖ ЗСА І ЗАХІДНЬОЮ Европою у справі санкцій, накладених президентом Роналдом Реґеном на продаж устаткування для газопроводу з Сибіру до Західньої Европи, починають набирати конкретних форм. Засадничо, Президент має відмовитися від своєї безкомпромісової заборони, а европейці, у свою чергу, не субсидуватимуть позички на низьких відсотках для Совєтського Союзу та зменшать продаж стратегічних матеріялів Москві.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перший українець став амбасадором ЗСА

Призначення президентом Реґеном професора Лева Добрянського на амбасадора на Багамські острови було приємною несподіванкою для всіх українців. Ми раді, коли будь-котрий наш земляк дістається на високе становище в Америці чи поза нею, бо це доказ, що у нашому народі є мужчини і жінки здатні займати високі становища у всіх ділянках політики і культури. Ми нераді тільки, якщо українські люди здобувають собі признання кремлівських володарів і займають високі становища в компартії та допомагають ворогові русифікувати рідний нарід: адже Щербицький — українець, який веде збори ,,української" компартії російською мовою. Місією української громади у діяспорі є власне давати українським поселенцям у різних чужомовних країнах таку високу освіту і такий хист у різних ділянках державного життя, щоб вони успішно суперничили з видатними діячами інших національних груп і цим підносили в очах своїх і чужих повагу всієї української спільноти.

Українські поселенці в ЗСА мають віцепрезидентів кількох великих банків, мають полковників в Армії, видатних професіоналістів, щораз зростає число українців професорів американських високих шкіл, але, на жаль, мало є наших людей на видатних становищах державної, стейтової і муніципальної адміністрації. Ми не маємо посадників міст (короткий час була посадником Дітройту піонерка українського жіночого руху і преси адвокатка Маруся Бек), не маємо ні одної нашої людини в Палаті Репрезентантів і Сенаті просто тому, що українська громада в ЗСА розсіяна на великому просторі і ніде не живе такою компактною масою, щоб була рішаючим чинником у виборах. На високих становищах, які вимагали призначення американським президентом були Ігор Кістяківський, колишній міністер внутрішніх справ за Гетьмана Павла Скоропадського, брат Богдана Кістяківського, члена Академії Наук, який писав статті до російської газети, як ,,Украинец", і був Мирон Куропась, дорадник президента Форда у справах етнічних груп, як теж д-р інж. Михайло Яримович, Віталій Ґарбер та інші. Проф. Лев Добрянський завдячує своє призначення перш за все своїй довголітній послідовній активности в Республіканській партії та взагалі своєму тісному зв'язкові з американським політичним і науковим світом. Він включився в річище американського політичного і культурного життя, діючи там водночас у користь української справи: він заслужився для прийняття Конґресом резолюції про щорічне проголошування Президентом Тижня Поневолених Націй, він щороку від довгих літ організує конґресменів і сенаторів для відзначування в Конґресі роковин 22-го Січня, він заслужився у справі здвигнення у Вашінґтоні пам'ятника Шевченкові та придбання на головного промовця на тій церемонії Д. Д. Айзенгавера. Як професор економії і політичних наук у Джорджтавнському університеті — він є автором книжок про економічну експлуатацію України Москвою, водночас від довгих літ він активний безпосередньо в українській громаді, займаючи становище президента Українського Конґресового Комітету Америки.

Це його пов'язання з українством відоме однаково керівним колам Америки, як і Советського Союзу. Проф. Добрянський від довгих років становить предмет лайок і очорнювання у підсоветській пресі. Призначення його на амбасадора хоч би тільки на Багамських островах доказує ще раз, що Роналд Реґен не рахується з реакцією, яку його дії викликають в Кремлі. Щобільше, президент Реґен прийняв недавно на обіді генерала Петра Григоренка і напевне під впливом інформацій, що їх дістав від Григоренка про ситуацію в Україні, про тамошній правозахисний рух і про змаг українців до волі проголосив окремий день для вшанування роковин заснування Української Гельсінкської Групи. Майже одночасно у Конґресі züактивізувалася справа резолюції в боротьбі переслідуваних Українських Церков в СССР. Усі ці акти доказують, що в американській політичній верхівці поволі таки актуалізується українська проблематика, і хоч в масі американського суспільства та навіть його політичній і культурній верхівці ще не минувся анальфабетизм у справах Східньої Европи, зокрема України, ті акти таки сприяють процесові зрозуміння, що поярмлені народи в СССР, в першу чергу Україна, це природний важливий союзник Америки.

Багамські острови величиною менші за стейт Коннектикат, із півмільйоновим чорним населенням, колишня колонія Великобританії, тепер член Британського коммонвелту і член Об'єднаних Націй, не є тереном для ведення якоїсь вагомої політичної дії. Тому наївно було б прив'язувати до того призначення велике політичне значеня. Але, — повторяємо, — це повинно заохотити, підбадьорити наших людей включатися в активне американське життя і здобувати там своєю працею і хистом повагу, — і це доказ, що теперішній американський Президент виявляє свою прихильність також такому українцеві, який є червоною плахтою для Москви.

Михайло Ільків

ГОСПОДАРСЬКІ КРИЗИ

В історії господарського побуту, був час, коли унікальні ситуації різних подій, призводили до занепаду, а в багатьох випадках наставала криза. Одначе, як до попередніх, так і до сучасних господарських криз не прийшло нагло, тому їхнього коріння треба шукати в минулих господарських етапах. Одна з таких причин — це евальвація німецької марки у відношенні до американського доляра в 1971 році. І те рішення німецького уряду було порушенням грошових функцій, і викликало загальну монетарну кризу в світі. Спочатку ситуація виглядала тільки хвилевою, але так не сталося, тож та справа не знайшла розв'язки до сьогодні. Всі заінтересовані країни світу погодилися на довільну циркуляцію американського доляра і німецької марки, до якої згодом приступили й самі.

Другою справою міжнародного господарського значення — було рішення Уряду ЗСА і знесення золотого паритету на доляр в 1971 році. Це рішення викликало замішання і непевність внутрі країни і за кордоном. Американський доляр, що його уважали доброю валютою в світі, після Другої світової війни перестав ним бути. Правда, що ЗСА допомагали в господарському відродженні багатьох країн в світі. Вони внесли нові ідеї в старі державні системи, частинно знищили колоніялізм, і втримали мир в світі. Все це відбувалося великим коштом і від'ємно впливало на господарку країни, що потребувала змодернізування. Коротко кажучи, ця нова монетарна політика ЗСА мала від'ємний вплив на грошовий обмін в світі і причинилася до монетарної нестабільности в світі.

До інших справ, треба зарахувати рішення країн продуцентів і експортерів нафти — ОПЕК — в 1974 році, підвищити ціни на нафтові вироби. Як звичайно, в такій ситуації країни ОПЕК-у користали з такого рішення, інші занепадали. Підвишка ціни на нафту причинилася до дефіцитових платничих балянсів багатьох промислових країн, головно імпортерів нафти. Але справа підвишки ціни на нафтові вироби мала своє оправдання, тому що інфляційні ціни на інші імпортові і експортові товари були високі. Тут, знову країни, що імпортували чи експортували товари, вважали, що велике нагромадження капіталу в країнах ОПЕК-у матиме від'ємний вплив на міжнародні економічні відносини. Одначе, країни ОПЕК-у маючи грошову надвишку, вможливлювали низьковідсотковий кредит, для промислових країн Заходу. В тому відношенні і доляр скористав, тому що нафту оцінюють в долярах. Не зважаючи на користі чи некористі, що випливали з тієї ситуації, справа, в цілому, вимагала великих зусиль для переборювання, щоденних клопотань.

Великий господарський крах спричинило ембарґо нафти країнами ОПЕК—у, яке вони вчинили для їхніх постійних відборців в 1974 році. Причинами такого рішення були мілітарні конфлікти і окупація арабських територій військами Ізраїля. Ембарґо нафти було самооборонним засобом арабів перед мілітарною експансією противника і колонізацією їхніх етнографічних земель.

Отже, всі згадані господарські справи вимагали дуже розважного економічного плянування, і перш за все часу, щоб їх наладнати. В минулих роках ми переживали продовження господарського застою в ЗСА і інших промислових країнах. Наприклад, деякі банки ЗСА виказують втрати, інші ліквідуються. Безробіття і упадок підприємств збільшують економічну кризу в країні. Господарський застій в Америці має великі розгалуження у закордонній торгівлі, від'ємно впливає на економіку інших країн. Високі ціни на товари і відсотки від позичок, спричинилися до зниження імпорту та експорту. Фінансові експерти дискутують над реформою міжнародної фінансової структури. Все це дуже складні, і цікаві проблеми, які чекають на розв'язку, головно в сучасному світовому господарському хаосі.

У такій господарській ситуації закордоном і в нутрі країни, ЗСА в 1980 року заініціювали нову монетарну, і економічну політику, що призвела до зниження інфляції, відсоткової стопи, стабільности цін, та піднесення цінности доляра. Збільшення вартости доляра витворило невдоволення серед закордонних партнерів ЗСА, що не спроможні платити навіть відсотків від позичок, а інші — урухомити їхні господарства, через великі грошові зобов'язання.

У тому відношенні важливим тут чинником оздоровлення економіки ЗСА, яка допомогла б також закордонним країнам легше знайти ринок збуту на їхні вироби. Зменшення відсоткової стопи на позички, допомогли б промисловцям в країні, і за кордоном покрити їхні зобов'язання, Це може статися тільки тоді, коли буде змінена монетарна і економічна політика ЗСА. Безробітних треба затруднити, бо працююча людина — це частина оздоровлення господарства. Коштом зменшення видатків — повинні зменшитися урядові дефіцити.

Нафтові концерни повинні вдоволитися меншими зисками і зменшити ціни на їхні вироби. Отже, добре господарське плянування усіх промислових країн, великих концернів, фінансових інституцій, спільними силами, можуть прискорити правильний господарський напрям нашої доби.

Олександер Татомир

МЕМУАРИ — ЗВЕНО МІЖ ПОКОЛІННЯМИ

Мемуари мають велике значення. Вони не тільки збагачують літературу народу, але і стають цінним джерелом дослідів для історіографів. У нас цей жанр письменництва мало розвинений. На те в минулому склалося багато причин: поневолення, непевність завтра, недостача відповідних фондів на видання друком, часто неохота до писання, а то й відсутність почуття відповідальности за минуле перед грядучими поколіннями.

Мемуари на чужині — це важливий виховний чинник для нашого молодого покоління, яке хоч густо-часто відчужене та на зразок інших цікавиться минулим батьків, їхнім життям, умовинами побуту, країною їхнього походження тощо. Кількакратно доводилося нам чути докір: ,,Тату, мамо — ваше життя було таке бурхливе, напишіть нам про те!"

Мемуари — це один із найкращих зв'язкових між молоддю, нашим минулим і Україною. Вони не мусять бути перлинами літератури, а щирим, безпосереднім описом усього, що заслуговує на увагу з перспективи років.

Недавно появилося друком дуже цінне англомовне видання мемуарів нашої відомої громадянки Анастазії Біловус, яка, керуючись повищими міркуваннями, написала свої спомини для української молоді, а зокрема для свого сина, його дружини та внуків. Написала англійською мовою тому, що велика частина нашої молоді слабо, або й зовсім не володіє українською мовою.

Ці мемуари п. з. ,,My Life Memoirs" 1914-1982 (,,Мемуари з мого життя"), 80 сторінок, накладом Видавництва УКРАПРЕС, Фльорида 1982 року, крім тексту поміщують: загальну етнографічну картину України, образ в'їзду Богдана Хмельницького до Києва 1649 року та чотири родинні світлини. Ці спомини авторка присвятила пам'яті своїх чотирьох братів, які померли в Україні.

У передмові А. Біловус підкреслює, що вона горда зі свого минулого життя, із 50-річного змагання та осягів, які були спрямовані на допомогу рідним в Україні, на працю для Української Католицької Церкви і народної справи, а перш усього для гетьманської організації та СУА. Авторка заохочує всіх, хто вміє володіти пером і зберіг у пам'яті минуле, писати мемуари.

Передаємо короткий зміст дуже цінних і будуючих споминів: авторка описує красу свого рідного села Завишні в Західній Україні з чарівними квітниками, городами й садами. Змальовує картини з Першої світової війни: прихід російських військ, спалення Завишні, створення Української Держави 1918 року, відхід УГА за Збруч, а згодом польські концентраційні табори, де масово гинули наші воїни, постійне переслідування й арешти батька та тісноту в хаті.

У 1929 році авторка виїхала за океан. Золотисті пшеничні лани коло Едмонтону в Канаді нагадували їй рідні сторони. Під впливом реаліста дядька поселилася у Дітройті в ЗСА. Тут запримітила велику активність різних комуністичних груп, а в тому і української. Їй успішно протиставилася енерґійна організація ,,Січ". По кількох роках відкрила свою крамницю. Познайомилася з численними українцями, що з них найбільше припав їй до вподоби, роджений тут, освічений та дуже активний в українському житті Йосиф Біловус, з яким, опісля, одружилася. Стала вельми діяльною на терені Дітройту. Оснувала відділ СУА і включилася в працю ,,Січі", діяльність якої в часі війни припинено, а опісля вона перетворилася у гетьманську організацію. Авторка захопилася переконливими, глибокопатріотичними писаннями Вячеслава Липинського і їх до сьогодні залюбки читає. Разом з чоловіком вони, постійно допомагали рідним в Україні. По Другій світовій війні із переселенчих таборів вони спровадили біля 200 українських родин. Син Осип по повороті з війська став членом молодечої організації ,,Лицарі Мазепи" та вписався на курси українознавства.

Акторка була дуже активна в житті Української Католицької Церкви, допомогла збудувати церкву у Воррені, а згодом у Ст. Пітерсбурґу на Фльориді. Вона і її чоловік, будучи непересічними любителями української книжки, збільшили свою приватну бібліотеку до імпонуючого числа 5,000 томів. Завжди щедро жертвували на релігійні та народні цілі, як ось: на будову української церкви у Ст. Пітерсбурґу — 5,000 долярів, а на фаворизований ними Східньоевропейський Дослідчий Інститут ім. Вячеслава Липинського — 10, 000 долярів з доповненням цієї суми кожного року на 1,000 долярів.

У 1970 році Біловуси відвідали родину в Україні. Тому що не бажали зупини-

(Закінґення на стор. 4)

Світова Виставка Українських Мистців

У Торонто, Канада, 15-го жовтня ц. р. закінчилася Світова Виставка Українських Мистців, що протривала цілий місяць і про відкриття якої було своєчасне повідомлення у ,,Свободі".

Виставка відбулася у власній, велетенських розмірів, ґалерії Канадсько-Української Мистецької Фундації, при 2,118-А вулиці Блюр Захід, основниками якої є Ярослава і Михайло Шафранюки. Мистецькій фундації на цій виставці пощастило зібрати 120 мистецьких праць 97-ох мистців українського роду із дев'яти країн і трьох окремих континентів. Згадана виставка представляла може, чи не найширше охоплену територіяльну репрезентацію українських мистців за останні 20 років. Чимало відвідувачів висловлювалися зі щирістю, що такої розмірами виставки і так прикладно зорганізованої вони не очікували, та що організатори повинні гордитися з її успіхів.

Поминувши дотеперішні оцінки цієї виставки у нашій пресі, слід додатково відмітити, що теж в англомовній, як і в усій етнічній пресі Канади й Америки були вельми прихильні відгуки, при чому підкреслювано, що ця виставка мала справді міжнародний засяг. Усі звітодавці стверджували і підносили зокрема високий мистецький рівень виставлених експонатів, які неначебто репрезентували і віддзеркалювали, дослівно за групами віку, всі мистецькі стилі і напрямки мистців.

Можна теж стверджувати, що всіх мистців неодмінно з'єднувало це саме джерело творчої інспірації: посягнути і виявити спадщину української культури і діюче мистецтво в країнах їхнього теперішнього поселення.

За групами віку мистців можна було б поділити на майже дві чіткі половини — старших, які виховувалися ще в Україні і тих, що здобували вже професійний вишкіл у країнах, де вони тепер поселилися.

Зокрема доводиться теж зовсім об'єктивно відмітити, що із усіх дотеперішніх як індивідуальних, так і теж збірних образотворчих мистецьких виставок, Світова Виставка Образотворчих Мистців у Торонто — Канада, була однією із найімпозантніших і найкраще переведених.

На її вагомість склалися не лише сама обильність присланих мистецьких експонатів, але теж — окремий підбір і якість. А це тільки підтверджує факт, що жюрі Селекційного комітету С. Гординський, д-р Б. Стебельський і М. Левицький, як і теж координатор виставки д-ра Я. Кальба, хоч і їм довелося переборoти різні труднощі, вив'язалися із припорученого їм завдання із повністю фахової ерудиції.

І на закінчення, немовбито — для повного завершення відтворення виставки, слід сказати, що з цієї нагоди появився окремий каталог під редакцією відомого мистецтвознавця Святослава Гординського. Каталог виданий насправді люксусово з великою кількістю кольорових і чорнобілих знімок, із двомовними поясненнями — українськими та англійськими, і про нього можна висловитися словами одного із наших мистців-сеньйорів": ,,На таку виставку і на каталог, що її віддзеркалюють, варто було приїхати до Канади, навіть із-за океану"...

Я. Де Остоя—Стеблецький

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Перед виставкою картин і скульптур Ю. Гури

Мистецтво — це могутній засіб естетичного виховання спільноти.

Образотворче мистецтво, як відомо — це ділянка творчої діяльности, що обіймає твори з обсягу малярства, архітектури та різьби-скульптури.

Цей рід мистецтва ділиться на дві групи — площинна (малярство, рисунок, графіка) і тривимірна (архітектура, скульптура; в цій групі є ще мистецька кераміка, мистецькі вироби зі скла, майоліки, фарфору, пластичних мас і, очевидно, емаль.

Поняття образотворчого мистецтва в різних історичних періодах мінялося — інакше розуміли поняття ,,арс" у старинних і середньовічних часах, інакше сьогодні. У половині XVI сторіччя Ґ. Васарі, автор першої історії мистецтва, зв'язав образотворче мистецтво в понятті ,,арті дель дісеньо" (мистецтва, оперті на рисунку).

Оглядаючи цінні твори образотворчого мистецтва, кидається нам у вічі їхня краса і гармонійність. Такі твори становлять дорібок національної культури. Чим більше нарід має видатних мистців, тим багатша його культура.

У мистецьких картинах є творчо відображена дійсність. Так, як історичні п'єси, здійснені на сцені, виховують глядача в дусі відданості батьківщині, так же само мистець-маляр чи скульптор своїми монументальними творами виконує цю саму місію.

Юрій Гура, як мистець у своєму житті створив багато творів, які мають вели-

(Закінґення на стор. 4)

Михайло Кучер

ШЛЯХ ГАЛИЧИНИ ДО ЛИСТОПАДА

III

У квітні 1837 року більшість накладу ,,Русалки" переслано до Відня, де Поліцайґофштелле затримало велику частину накладу і зажадало думки львівської цензури. Таким чином знову Бенедикт Левицький мав вирішити долю ,,Русалки". Його опінія була знищуюча. Він визнав, що Збірник підкопує підстави держави, релігії та моральности, і тому читання вимагає спеціяльного дозволу поліції. Текст рецензії Левицького, щоправда, не зберігся і його зміст відомий тільки з переказів. Але Копітар признав, що ,,Русалку" можна продавати, вона може бути в каталогах бібліотек, але про неї не можна писати в пресі. Копітар не розумів причини неґативного відношення Б. Левицького до ,,Русалки". Віденська поліція запитала про думку в мадярського цензора. З того приводу було повідомлення Головацького, що ,,Русалку" врятовано, вона незабаром отримає апробату, а тоді ,,вір верден тріумфірен".

Перший наклад ,,Русалки" був тисяча примірників. В Галичині ,,Русалку" не було дозволено продавати, але без огляду на те вона стала зворотним пунктом у розвитку української літератури, бо формувала українську національну свідомість. До 1848 року ,,Русалку" не можна було дістати в Галичині, але в інших частинах Австрійсько—Угорської монархії вона була. ,,Русалку" написано тодішньою народною мовою, якої уживали українці в околицях Чорткова і Коломиї.

До ,,Русалки" поставилося неґативно і духовенство. Найбільш претензій мав о. Йосип Левицький, автор української граматики 1834 року. Він вважав себе єдиним мовним авторитетом. Правопис ,,Русалки" визнав він за ,,дикий".

У червні 1837 року о. Й. Левицький вислав скаргу до Консисторії у справі ,,Русалки". Було слідство. Вагилевич перелякався і сказав, що його твори у ,,Русалці" видруковано без згоди автора. В наслідок слідства ціла ,,Трійця" отримала нагану. Було сказано так: маємо клопіт з однією національністю — очевидно польською, — а тут нам підсовують поховану, отже мертву, руську національність. Об'єм ,,Русалки" 135 сторінок. Збірник був свідченням народу, який встає зі сну.

Далі треба згадати ,,Вінок русинам на обжинки", виданий Головацьким у Відні 1846 і 1847 років. Тоді австрійська влада виступила з пропозицією утворення української газети, а редактором пропонувала Головацького. На видання ,,Вінка" не було грошей, шукано меценатів, але без наслідку; на передплату зголосилося тільки 140 осіб. Священик сербської православної церкви прислав на видання ,,Вінка" п'ятсот золотих ринських, чого тяжко було сподіватися від українського духовенства. Тим разом не було клопотів з цензурою. Після смерти Копітара цензором став Міклошіч.

Любич-Могилевський писав до Головацького 24-го лютого 1848 року... ,,Брат твій, присвятивши 'Вінок' митрополитові карловицькому...(сербові — М. К.) засоромив нашого Ірода, через якого ми тепер терпіли не раз муки за підвищення народної мови матірньої до розумної літератури"...

Сьогодні трудно сказати про великий вплив ,,Вінка" на Галичину. Дві частини збірника вийшли накладом у п'ятсот примірників і ті тяжко було продати. Отець Рудольф Мох писав, що ,,не можна роздати книжок 'Вінка', бо ніхто не хотів прийняти". З трудом вдалося йому зібрати одинадцять передплатників — усе священиків. Такі саме клопоти були на Буковині (листування Моха до Головацького). Р. Мох — автор збірника ,,Мотиль", 1841 року.

Не можна поминути і ролі українського театру у формуванні національної свідомости українців у Галичині. Початки театральної діяльности пов'язані з грекокатолицькою семінарією у Львові. Вистави українською мовою почалися в роках 1837-1841 за ректорату о. Яхимовича. Сталий професійний український театр почав діяльність у Львові тільки 1864 року. Ініціятором вистав у семінарії був о. Йосиф Лозинський, який видав 1835 року ,,Руское весілє". Вистава викликала велике зацікавлення молоді. В діяльності українського театру в Галичині 1848 року значну ролю відіграли о. Р. Мох (1816-1891), о. Іван Озаркевич (1795-1854) та о. Степан Петрушевич (1772-1860). Мох написав популярну п'єсу ,,Справа в селі Клекотинці". Відома була комедіо-опера о. Озаркевича ,,Дівка на відданню, або на милування нема силування". Це властиво була вільна перерібка ,,Наталки Полтавки" Котляревського. Він також переробив і пристосував до місцевих умов ,,Сватання на Гончарівці" Квітки-Основ'яненка, а о. Петрушевич був автором п'єси ,,Муж старий, жінка молода", основаній на п'єсі ,,Москаль Чарівник" Котляревського.

Дуже потрібною, але менше ефективною була діяльність ,,Руської Трійці" в ділянці розвитку освіти та економіки. Тут треба згадати ,,Читанку для люду" Шашкевича та буквар Кобрянського (1842 р.) ,,Способ борзо виучити читати". 1848 року австрійська влада дозволила відчинити на Львівському університеті три катедри, української мови та літератури.

Діячі ,,Руської Трійці" були переконані, що єдиною дорогою розвитку народної літератури є використання народної мови. Боротьба за таку мову була довга і тяжка. Вона загально відома і над нею не треба зупинятися. Лозинський написав граматику української мови і вона була дозволена до друку на фонетичній основі — писана так, як говорять люди. Друком граматика не появилась. Пізніше о. Й. Лозинський боронив латинську азбуку, в чому почали підозрівати польську інтриґу. Проти Лозинського виступили Левицький, Зубрицький і Шашкевич. Сам Шашкевич написав статтю ,,Азбука і абецадло", видруковану в Перемишлі у величезному у той час накладі — три тисячі примірників.

Варто зазначити, що ціла боротьба за азбуку провадилася польською мовою і ані разу дискутанти не покликувалися на Наддніпрянську Україну і на утримання культурної єдности поділеного народу.

З обороною кирилиці виступив Головацький. Кирилицею писала Київська Русь. Виступив він також проти орієнтації на Західню Европу і їй протиставив об'єднання усіх слов'ян. Таким чином як наслідок боротьби за кирилицю витворився погляд про потребу єдиного розвитку української літератури на всіх землях, де живуть українці.

(Продовження буде)

Громада метрополії Ню Йорку вшанувала 40-річчя УПА

Заходами Громадського комітету, до якого ввійшли видатні діячі українських наукових, мистецьких, професійних, комбатантських, молодечих, громадських і політичних організацій та установ, 23-го жовтня ц.р. в концертовій залі Купер Юніон у Ню Йорку відбувся успішно на високому мистецькому рівні урочистий концерт для відзначення унікальної події не тільки в українській, але всесвітній історії — 40-річчя Української Повстанської Армії (УПА).

Ця унікальна формація українського народу, якою була УПА, народжувалась, формувалась і зростала тоді коли під ударами гітлерівської Німеччини падали свободолюбні державні народи Европи і коли з другого боку большевицька навала заливала східню і середню Европу. В той час не можна було знайти іншої такої сили, на яку спромігся віками поневолюваний український народ — УПА, яка без жодної сторонньої допомоги, на протязі понад 8-ми років боролася проти двох імперіялізмів, гітлерівського і большевицького.

Це було однією з найсвітліших подій у нашій історії останнього часу, на яку спромігся український народ. Зрозуміло, цих незабутніх подій нашої історії не може відзначити український народ на батьківщині, тому цей вагомий обов'язок припав українській діяспорі у вільному світі.

Громадський комітет взяв це до уваги і заплянував, якнайбільш вичерпно, різними імпрезами відзначити 40-річчя УПА. Висунений ним плян широко підтримала українська громада, українські церкви й з великим зрозумінням і підтримкою поставився до цієї ідеї Український Народний Союз на чолі з головним предсідником д-ром Іваном Флисом та з пресовим органом „Свободою", в якій головний редактор Зенон Снилик присвятив для цих питань багато місця, друкуючи на цю тему низку статів.

Тиждень перед урочистим концертом відбулась унікальна виставка матеріялів і документів із боротьби УПА, на якій була показана частина історичних документів, що збереглась в архіві Закордонного Представництва УГВР.

Урочистий концерт відкрив, привітавши присутніх членів ЗП УГВР, учасників УПА і зібраних на святі, голова Громадського комітету ред. Василь Качмар. Він у короткому змістовному слові пов'язав всі історичні звена, що ними були українські визвольні змагання дії УВО й ОУН, що були своєрідними предтечами — підготовкою до народження Української Повстанської Армії, яка була незаперечним висловом стремлінь українського народу.

У святочному слові Роман Ільницький розгорнув широку картину того часу. Він вказав на пляни гітлерівської Німеччини по відношені до сходу Европи, в яких не було місця для України й українського народу, а з другого боку — ситуацію і можливості українського народу. Звичайно, український народ початок гітлерівсько-німецької війни сприйняв із радістю і надіями, які дуже скоро розвіялись. Гітлерівський терор і насилля повністю змінили настанову українського народу, а в першу чергу, членів Організації Українських Націоналістів, які зазнали масових арештів.

ОУН під проводом Миколи Лебедя, якого німцям не вдалося зловити, була змушена реформуватись і перейти у повне підпілля. Спочатку зайняти самооборонну позицію, а згодом атакуючі форми боротьби проти нового окупанта. Так народ жувався поступово й логічно сильний український протинімецький резистанс, який оформився в Українську Повстанську Армію.

Промовець назвав одного з перших ініціяторів УПА на Поліссі Тараса Бульбу Боровця. Згадав про вклад ОУН під проводом полковника А.Мельника та визначальну ролю у творенні УПА ОУН під проводом Степана Бандери. У процесі формування й боротьби УПА виявилась незаперечним виразником всього українського народу і в цьому була її найбільша сила під командою Тараса Чупринки — Шухевича і політичним проводом УГВР. Це для УПА дало можливість успішно вести боротьбу на протязі довгого часу.

У мистецький частині концерту виступив чоловічий хор „Прометей" з Філядельфії під диригентурою Михайла Длябоги й у фортепіяновому супроводі Ірини Пелех, який виконав пісні: „Прометей" К.Стеценка, „Хор бранців" з поеми „Гамалія" муз. Миколи Лисенка, в якій сольо заспівував Омелян Татунчак, і „У неділеньку, у святую" К.Стеценка, з сольовим виконанням Ігоря Кушніра. Тематично підібрані пісні були вдало пов'язані змістом. Хор „Прометей" виявив добрі мистецько-хорові спроможності, що дає запоруку дальшого росту. Мило вражала сила голосів, що іноді вивиривалась поза межі гармонійності.

Молода і талановита піяністка Юліяна Осінчук, яка у порівняльно короткому часі здобула собі визначне місце у музичному світі, виконала „Етюд-малюнок 5" А.Штогаренка, „Етюд оп. 8 н. 10" В.Косенка, баляду „Україна" Ф.Ліста й „Етюд оп. 8 н. 5" В. Косенка. У виконанні Юліяни Осінчук виявилась добра школа і особистий талант, вправність й елястичність. Юліяна своїм майстерним виконанням полонили авдиторію.

Вдруге на великій концертовій сцені Ню Йорку своїм мистецьким виконанням зачарувала українську авдиторію скрипаль Меланія Купчинська при фортепіяновому акомпаньяменті Генг Йин Парк. Меланія виконала в'язанку українських народних пісень — „З буйним вітром на розмовонці", „Янічок" і „Козачок" Р.Придаткевича, скерцо „Тарантеля" Г.Венявського і „Над Прутом у лузі" І.Воробкевича в обробці Р.Придаткевича. Експресійним мистецьким виконанням Меланії насолоджувались слухачі.

Оригінальним і цікавим виявився монтаж поезій багатьох авторів у дбайливому опрацюванні Богдана Бойчука, помистецькому виконали актори Лариса Кукрицька і Володимир Лисняк.

Завершуючою короною урочистого концерту був виступ відомого соліста Метрополітальної Опери в Ню Йорку баса Павла Плішки, який при чудовому акомпаньяменті Юліяни Осінчук виконав три українські пісні „Ой, поля ви, поля" В.Барвінського, „Ой, чого ж ти, дубе" К.Стеценка й „Ой, чого ж ти, Дніпре" Миколи Фоменка. Павло Плішка виявив не тільки могутню силу чудового забарвлення голосу, але й бездоганне уміння ним володити, це зокрема він показав в останній пісні „Ой, чого ж ти, Дніпре", викликавши бурю оплесків на залі.

Усіх виконавців слухачі, понад 600 осіб, з захопленням оплескували. На сцені висіла велика офіційна відзнака УПА у мистецькому виконанні Любослава Гуцалюка. Урочистий і під кожним оглядом на високому рівні концерт у 40-річчя УПА закінчено українським національним гимном „Ще не вмерла Україна".

Микола Галів

Дев'ятий семінар УВАН

Учасники дев'ятого літнього семінару УВАН

В днях від 22-го до 27-го серпня ц.р. відбувся у „Карпатії" біля Гантеру, Н.Й., дев'ятий літній семінар Української Вільної Академії Наук (УВАН).

Ідея літнього академічного українознавчого семінара зродилася у Філадельфії у 1974 році в гурті членів і прихильників УВАН. Взоруючись на американські вакаційні семінари, ініціятори задумали дати учасникам нагоду поглибити свої знання з української проблематики і в той же час відпочити в гористій околиці в дружній і відпружній атмосфері. Формат і місцевість, що їх обрано на перший літній семінар УВАН 1974 року, виявилися такими успішними, що вони залишилися незмінними дотепер.

Прелеґентів на кожному семінарі буває двоє — кожен (кожна) із відмінною тематикою.

Ось перелік викладачів і їхніх тем із попередніх років: 1974 — Р.Шпорлюк „Преса в СССР", А.Грабович „Сучасна українська поезія"; 1975 — Б. Боцюрків „Релігія в СССР", А. Гумецька „Література в УССР" 1976 — Ю. Шевельов „Історія української мови", В. Нагірний „Соціологічні процеси в УССР"; 1977 — І.Лисяк-Рудницький „Українські політичні течії", Б. Рубчак „Еміґраційна література"; 1978 — О. Пріцак „Українська інтелектуальна історія", М. Царинник „Довженко"; 1979 — Б. Левицький „УССР 1953-1979", Ф. Сисин „Хмельниччина"; 1980 — Г. Костюк „Винниченко", Л. Плющ „Націонал-комунізм — нова форма російського імперіялізму"; 1981 — Г. Грабович „Шевченко - мітотворець", Б. Балей „Українська музика".

Прелеґентами на цьоголітньому дев'ятому семінарі були проф. Юрій Шерех-Шевельов і д-р Ізраїль Клейнер.

Д-р Шевельов, мовознавець і літератор, професор Колюмбійського університету і президент УВАН, виступав на семінарі вдруге. Новий цикль його лекцій мав заголовок „Стан і статус української мови у першій половині XX сторіччя". На викладах і під час дискусій слухачі мали змогу запізнатися із новою монументальною працею проф. Шевельова, що її він виготовив до друку на замовлення Українського Гарвардського Інституту. Ідеться про жорстоке плянове знецінювання української мови в Російській імперії від Валуєва до Постишева. Все ж таки завдяки двом коротким періодам вільного бурхливого розвитку в роках української державности 1917-1920 років та під час „українізації" 1925-1930 років українська мова виказалася повноцінною і пребагатою світовою мовою, з якою ми можемо бути горді. (Новий розквіт української мови здійснили „шестидесятники" за Шелеста. Тепер в Україні під Щербицьким знову шаліє русифікація. Хоча ці нові періоди не входили в засяг лекцій проф. Шевельова, про них була коротко мова).

Другим доповідачем цього літа був д-р Ізраїль Клейнер, історик-науковець і письменник України, що тепер живе в Єрусалимі. Українській спільноті д-р Клейнер відомий з його проникливих публікацій в журналі „Сучасність" та книжки „Анекдотична трагедія" (Видавництво „Сучасність" 1977). Поруч з цим він є автором низки цінних праць на жидівсько-українські теми, друкованих у періодичних виданнях англійською, жидівською, німецькою і російською мовами. Року 1978 появилася у видавництві „Першої Української Друкарні у Франції" його книга — „Національні проблеми імперії". Це, мабуть, його найбільш визначна праця, за неї він отримав докторат УВУ. Цю книгу з цікавістю і великою користю прочитає кожний освічений українець. Слід подбати, щоб цю працю перевести на інші мови і щоб вона знайшла заслужений розголос в академічних і урядових колах. Тема викладів д-ра Клейнера на семінарі — „Еврейство в СССР і в Ізраїлі та його ставлення до національних проблем Російської імперії (зокрема до української проблеми) — історична та політична перспективи".

Треба признатися, що перед першою лекцією і д-р Клейнер і авдиторія були настороженi. Тема ж повна болючих аспектів. Та щирість, об'єктивність і безпосередність прелеґента відразу полонили слухачів, а д-р Клейнер, у свою чергу, швидко відкрив, що поміж 46-ма слухачами не знайшлося пристрасних і незрівноважених. Без винятків, у дискусіях панував здоровий розум і обопільна доброзичливість. Д-р Клейнер з'ясував історичне минуле на українських землях із жидівської точки зору. Він висунув ряд переконливих арґументів, чому українцям і жидам слід співпрацювати. Для обидвох націй розвал Совєтського Союзу, останньої світової імперії, є справою передової важливости. Не час тепер на рекримінації, а час на співпрацю у взаємопошані.

Як і попередніми роками, лекції відбувалися від 10 до 12-ої год. ранку, а дискусії — від 7:30 до 10:00 вечора. Пополудні були вільні для мандрівок, купалі в гірській річці, відбиванки тощо. Співучість учасників мала змогу проявитися на двох вечірках і на ватрі, що тривали до пізньої ночі.

Так як і декілька разів у попередньому, організаторам довелося обмежити число учасників, бо досвід доказав, що коли учасників забагато, семінар тратить на безпосередності. Сталі учасники знають, що лиш вчасний впис ручить за місце на літньому семінарі УВАН.

Треба з приємністю ствердити, що і цього року доповіді, жвавий і щирий обмін думок та товариська розвага — справили будуюче й утішне враження на усіх учасників семінара УВАН.

О. Біланюк

У 40-ліття повстання УПА

У неділю, 24-го жовтня ц.р. в українській православній церкві Святого Вознесення у Мейплевуді, Н.Дж., була відправлена урочиста панахида за душі загиблих воїнів і старшин Української Повстанської Армії, які полягли під час Другої світової війни в боротьбі з ворогом в обороні України.

Панахиду відправив настоятель церкви о . Іван Наконечний і протоієрей о. Михайло Михайлюк з церкви Успіння Пресвятої Богородиці в Лорейн, Огайо.

Співав гарно хор під керівництвом диригента Леоніда Харченка. Обслуговувало 8 вівтарних хлопців.

Під час панахиди несли стійку з прапорами Товариство Прихильників Державного Центру Української Народної Республіки, члени Української Повстанської Армії, у великій кількості члени молодечої організації Пласт, представники І-ої Української Дивізії УНА та багато інших представників організацій і товариств.

Перед панахидою о. І.Наконечний в своїй проповіді відмітив героїчну боротьбу Української Повстанської Армії з наїздниками червоними чи брунатними, яка велася спільними силами всього українського народу за свою незалежність в 40-их і наступних роках; тепер після довгого перебування тут, на поселеннях, не можуть відзначити цю велику подію в ювілей 40-ліття, усі спільно і разом, так як вони об'єднано з великими втратами, завзято боролися з ворогом, „Це є нещастям для нас і для всього нашого народу", — сказав о. Іван, та закликав всіх, щоб докласти всіх зусиль, щоб в українській громаді запанував спокій, благодать і Божа любов. Присутні парафіяни і гості з великою увагою вислухали слова свого настоятеля о. Івана.

Ставши навколішки, хор і всі присутні погибшим воїнам і старшинам Української Повстанської Армії відспівали „Вічная пам'ять" і молитву „Боже Великий Єдиний".

К.Степовий

ЩЕ В СПРАВІ АЛЬМАНАХА!

Проситься всіх передплатників, що замовили Альманах на 1983 рік і які в останньому часі змінили свою адресу — подати точно свою нову адресу до Адміністрації „Свободи".

Український Американський Горожанський Клюб в Ню Брітейн, Конн.

ЛЕКЦІЮ виголосить

проф. д-р Михайло Г. Воскобійник

професор доцент історії Central Connecticut State College

Тема:

Український Голокост — у 50-ту річницю

Неділя, 14 листопада 1982 р., год. 2:30 по пол.
33-35 Oak Street, **Ню Брітейн, Конн.**
ЗАПРОШУЄТЬСЯ ГРОМАДЯНСТВО.

Українська Жіноча Допомогова Організація в Ню Йорку, Н. Й.
Головна Управа

1-го листопада 1982 р.

ЗВІТ-ЗАКЛИК

Як минулими роками, так і цього року, подаємо до відома нашому громадянству вислід і розподіл збірки „ДІТИ-ДІТЯМ" за рік 1981/82

ПРИБУТОК

Відділ 1-ий, Ню Йорк $463.33; Відділ 4-ий, Бруклин $120.00; Відділ 6-ий, Асторія $35.00; Відділ 7-ий $293.00; через Гол. Управу $443.50. На банковім конті на 1980/81 р. — $175.15.

Разом **$1,529.98**

ВИДАТКИ

Німеччина, УМХС $400.00; Австрія, УДК $200.00; Бельгія, Дім Старших $140.00; Франція, УАЖДО $140.00; Німеччина, СУЖК $140.00; Німеччина, „Рідна Школа" $100.00; Австрія, студ. $50.00; Юґославія, Яр. Шлапак $30.00; Данія, Ловчий $20.00; Німеччина, Голоїда $20.00; Головінський $30.00; „Смолоскип" $25.00. Адміністраційні витрати $18.00.

Разом видатків **$1,313.00**

Баланс:

Прибуток $1,529.98
Видатки $1,313.00

Сальдо на 1981/82 р. .... $ 216.98

Вже 30 років минає, як ми рік-річно переводимо збірку під гаслом „Діти-Дітям". Ми маємо чотири Відділи УДК в: Бельгії, Австрії, Еспанії і Франції, які так, як і ми, працюють на ідеї і статуті УЧХ. Ми вислали до сьогодні потребуючим в Европі до $80,000. На місцях, прислані нами гроші розподіляють поміж найбільш потребуючих. Ми прямуємо до оформлення УЧХ в екзилю. Тому продовжуємо наші збірки.

Щиро дякуємо всім збірщикам і жертводавцям, що впродовж 30 р. не шкодували праці і грошей підтримуючи нашу ідею. Просимо і надалі посильною лептою допомогти нам виконати прийнятий на себе обов'язок.

Пожертви можна складати на листи збірщиків, або в крамницях „Арка", „Сурма", в кредитівці „Самопоміч", у Православній Кредитівці, у висилковому бюрі „Космос", 45 2-га Авеню, або до пушок під нашими церквами. Збірка під церквами відбудеться в одну з неділь листопада.

ЗА УПРАВУ:

Алла Давиденко *(секретар)* — **Ольга Томашівська** *(голова)*

В подяці в пам'ять
сл. п. д-р Галини Носковської Гірняк
зайшла помилка в проголошенні прізвищ —
подано Олександер Хавкалюк — має бути
о. Ігумен АЛЕКСАНДЕР ГАВКАЛЮК,
також подано п. Слава Яцевич — має бути
ЯРОСЛАВА ЯРОСЕВИЧ.
ДУЖЕ ПЕРЕПРОШУЮ.
ІВА ГІРНЯК-ЧАРСЬКА

Для вшанування річниці смерти
бл. п. ВІРИ І ВАСИЛЯ СЕНЕЖАКІВ
переслали на потреби
УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНКСЬКОЇ ГРУПИ:

дочка ХРИСТИНА .... суму $150.00
і братаниця ДІЯНА $100.00

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої нам
сл. п. СОФІЇ ОЛЕСНИЦЬКОЇ
складаємо
у СОЮЗІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
на ФОНД ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ

$35.00 .... Андрей і Евгенія РАТИЧ
$35.00 .... Люба ЛАПИЧАК

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п. мґра права
ОЛЕКСАНДРА НАГОРНЯКА

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ
у вівторок, 16 листопада 1982 р., о год. 7:30 ранку в церкві св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.
та в Українській Католицькій Церкві в Люрді, Франція.

Рідних, Приятелів і Знайомих просимо згадати Покійного в цей день у своїх молитвах.
ВОЛОДИМИРА — дружина
МИРОСЛАВА ГРАБ з мужем ЮРІЄМ — дочка
ЛЕСЯ І ЮРЧИК — внуки

Братство кол. Вояків І. УД УНА, Станиця Ню Йорк
ділиться сумною вісткою з ВШ. Побратимами, Комбатантами та всім Громадянством, що дня 6-го листопада 1982 р. відійшов у Вічність

сл. п.
ОМЕЛЯН КАЧМАРСЬКИЙ

кол. вояк І. УД УНА, член Братства І. УД УНА, та активний в Українській Громаді.

ПОХОРОН відбувся 9-го листопада 1982 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Опечаленій ближчій та дальшій Родині складаємо щирі співчуття.

Управа Станиці

З глибоким жалем повідомляємо Українське Громадянство, що 3-го листопада 1982 року в Міннеаполісі, Мінн., несподівано, упокоївся наш довголітній Член Хору

сл. п.
ДМИТРО РАДИЄВСЬКИЙ

Брак Покійного, цього доброго, взірцевого і щиро відданого хориста, будемо дуже сильно відчувати. Пам'ять про Нього залишиться завжди між нами.

Його дружині Ользі та дочці Марусі з чоловіком висловлюємо своє глибоке співчуття.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ДНІПРО" в Міннесоті

В глибокому смутку повідомляємо Рідню, Приятелів і Знайомих, що дня 9-го листопада 1982 р. упокоївся у Бозі
наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО І ДІДУНЬО

бл. п.
МИХАЙЛО ТИМЮК
уроджений у Битькові на Гуцульщині.

ПАНАХИДА відбудеться в четвер, 11-го листопада 1982 р., о год. 7-ій веч., а ПАРАСТАС у п'ятницю, 12-го листопада, 1982 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Lilly & Zeiler, Baltimore, Md.

ПОХОРОН у суботу, 13-го листопада 1982 р., о год. 9-ій ранку у похоронному заведенні, а о год. 9:30 ранку СЛУЖБА БОЖА в українській католицькій церкві св. Михаїла, 524 S. Wolfe Street.

Тлінні Останки будуть відвезені на цвинтар св. Михаїла в Балтіморі, Мд.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

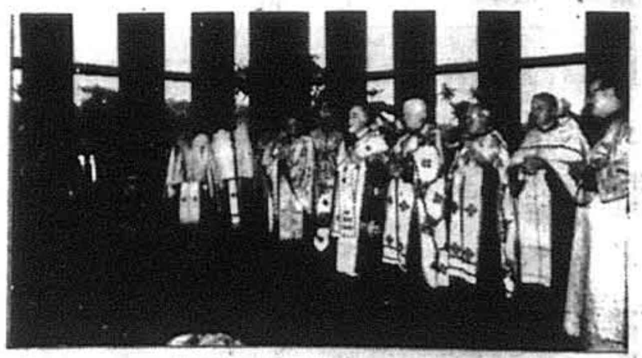
дружина — АННА
дочка — ЮСТИНА з мужем ЮРКОМ ЧАПЕЛЬСЬКИМ
з донечками: ДАНУСЕЮ І ХРИСТЕЮ
син — ВАСИЛЬ з дружиною АННОЮ
дочки — МАРУСЯ І ДАРУСЯ
Ближча і дальша Рідня в ЗСА і в Україні

Посвячення Пенсіону ім. І. Франка в Міссісаґа

Пенсіон ім. Івана Франка в Міссісаґа вперше побачили ми лише ззовні кільканадцять днів перед офіційним відкриттям. Нашу увагу притягнула гармонія його архітектурних пропорцій і кольорів, вкомпонування в оточення. Від вулиці до пансіону поверхня землі підноситься, що додає легкости міцним цегляним мурам, прикритим мансардоподібним дахом. Все, утримане з незвичайною дбайливістю, казало сподіватись гідного відкриття, про підготовлення якого то звідси, то звідти чулося.

Багата програма вимагала розділення церемоній на два дні. В четвер, 19-го серпня, відбулося офіційне відкриття при участі генерального губернатора Канади Е. Шраєра. В неділю, 22-го серпня, за стародавнім християнським звичаєм відбулося торжественне посвячення яке довершив Владика Борецький у сослуженні численного українського католицького та православного священства.

Нам випало бути присутніми лише в неділю. Погода в той день була незвичайно прикра — дощ та сильний холодний вітер. Не зважаючи на це, присутніх було дуже багато, так що з трудом увійшли в чимале головне приміщення пансіонату. Сміливо „вирізане" воно в середині будинку, від рівня землі аж по дах—крізь всі поверхи. Дві сусідуючі стіни приміщення зі скла дали багато світла, що при високоположеному сірому небанальному реброванні даху та темних челюстях поверхів створює враження просторости.

Представники УКЦ та УПЦ після посвячення Пенсіону ім. І. Франка. Зліва біля мікрофону—сенатор П. Юзик

Присутність святочно одягнених гостей, притишені розмови, зацікавлені очі, приспішені кроки організаторів—це все підносило настрій, загострювало увагу глядачів. З двох боків входу величезні кольорові фотографії молодої жінки в чудовому українському одягу. З обличчя жінки лине красою, теплом та силою. Далі, направо, велика, бодай росту людини, писанка, що крутиться безустанно, показуючи зі всіх боків свої орнаменти. В багатьох місцях—мальовані образи, живі квіти і зелень.

Достойно ввійшли отці обох Церков, пишаючися рясними ризами. Залунав спів; почалася церемонія. Отців Української Католицької Церкви очолив Владика Ісидор, а отців Української Православної Церкви заступник, виконуючий обов'язки єпископа отець митрат Ю.Ференців. Посвячення переведено набожно і врочисто при участі хору. „Хай Бог благодарить тому домові і жителям його".

Опісля промовляв сенатор Павло Юзик, а відтак голова Дирекції Товариства „Український Дім для Старших" д-р Цурковський й екзекутивний директор Євгенія Пастернак, подякувавши всім тим, які допомогли в будові й організації пансіону, а особливо священикам, які у тяжких годинах заломання і зневіри в успішне завершення плянів завжди несли поміч. Директор засвідчила, що доконане діло було можливе завдяки людям, які вірили і поступали згідно зі словами „В єдності сила народу. Боже, нам єдність подай".

Наступила чудова хвилина, коли найстарші віком жителі пенсіону в подяці за весь труд вручили директору Є. Пастернак квіти. Представники працівників також вручили квіти.

Ще раз коротко промовив сенатор П.Юзик, поінформувавши, між іншим, що як доказ своєї оцінки цього великого та трудного діла, він разом із родиною дарує для пенсіону 1000 долярів та заохочує інших до пожертв.

Священики перейшли потім на третій поверх для посвячення каплиці. З уваги на обмаль місця, всі присутні, які ще прибули, не могли одночасно піти туди, тому попросили їх до залі до почастунку.

Гості почали розходитися, стало більше місця, можно було оглядати приміщення, спеціяльно відкриті у ті дні для гостей. Попрямували ми спочатку до музею, де експоновані килими, вишивки, писанки, скульптура і різьба. Ми справді здивувалися кількістю і різноманітністю експонатів, особливо тоді, коли довідалися, що в більшості це все витворене мешканцями пенсіону. Ми побачили підписи-пояснення, що ось сорочка буковинська, а там та гуцульська; предмети ці, мабуть, виконані уродженцями там тих сторін, які, може, щойно тут, завдяки створеним умовам, могли дати вияв своїм здібностям, бувши живим продовженням і збагаченням творчих надбань українського мистецтва.

Перейшлі далі побіч медичної залі і читальні. Зайшли до зразкових ясних і просторих кімнат та апартаментів. Всередині—люксусове і функціональне влаштування. Все готово до замешкання, але досить ще місця, щоб мешканці могли принести з собою улюблені свої речі. Немає сумніву, що це буде так само виглядати після замешкання, бо знаємо і бачимо дбайливість працівників.

У двох великих залях подали почастунок. Гарячі і холодні напої, тістечка і торт. Побачивши велике число людей, не заходимо туди, бо не хочемо додавати клопоту господарям, але навіть цей дрібний факт не оминула директор Є.Пастернак, яка у запалі зустрічей та розмов і для нас знайшла слова запрошення до почастунку. Це зворушило нас, бо відомо, що організація такого свята вимагає від людини великої сили, посвячення, терпеливости. Про всіх і все треба подумати, всюди треба бути. Покуштували ми торт, випили каву, а відтак перейшли до робітень—столярської, керамічної, малярської і ткацької. Скрізь багате устаткування і порядок, але видно, що праця тут лише перервана, робітні ці не для паради

Створення можливости невимушеної праці для тутешніх жителів—це дуже корисна думка. Бачили ми це і в музеї. А скільки ж вдоволення у виконавців, подиву глядачів, бо це не лише розвага, а також продовження і збагачення надбань українського народу. Йдемо до новопосвяченої каплиці, яка має оригінальну форму довгої гостро заломаної посередині залі. У тому заломанні міститься престол прикрашений барвисто-золотими іконами. Все чудове, хоча оформлення всередині ще триває.

Час минає дуже скоро. Від початку пройшли вже три години, пора відходити Вступили ми ще і до бібліотеки, де досить багато книжок.

Повертаючися додому, роздумуємо про всю цю справу побудови пенсіонів ім. Івана Франка, про ролю, яку вони відіграють для тих що знаходять у них не лише відпочинок і обслугу, але мають ще можливості для творчої праці. Думаємо про їх ролю у житті української діяспори у Канаді. Мусімо згодитись, що є вони вузлами, де сходяться нитки українських дій. Коли вузлів таких буде більше, то канва нашого існування буде міцніша.

В. Кебало

Мемуари...

(Продовження зі стор. 2)

тися на російській землі, яка принесла» Україні стільки страждань та руїн, їхня тура проходила через Швайцарію, Київ і Львів. На київському летовищі не найшли українських реєстраційних листків, хоча вони були розписані в кількох мовах. У Києві рідко можна почути українську мову, натомість у Львові вона є вповні домінуючою. Назовні все виглядає гарно, але внутрі є великі недостачі й нужда. Біловуси відвідали Завишню, де родина й багато односельчан їх дуже сердечно вітали. Всюди видно зненавиджені великі портрети Леніна.

У Києві один зустрічний українець сказав: „Прийде час, коли ми, українці, діждемося свого Різдва!" Складається враження, що більшість тамошніх українців бажає бути домовитими господарями на своїй прадідівській землі.

Авторка далі працює для Церкви і СУА, а чоловік веде українознавчі курси в Ст. Пітерсбурґу. При кінці спомину вона закликає сина, його дружину і внуків, щоб плекали своє етнічне походження, зберігали наші цінні традиції та підтримували ідеал української незалежности, згідно з писанням В. Липинського. Його виклад про право, порядок, пошану влади й рідних традицій — зовсім переконливий та для людей доброї волі зовсім самозрозумілий.

Про ці мемуари прихильно висловився Митрополит Стефан Сулик та інші. Спомини А. Біловус написані живо, легко й цікаво. Вони вдало пов'язують особисті переживання авторки з великими історичними подіями у житті нашого народу. Їх повинні прочитати всі українці в розсіянні, а зокрема українська молодь.

Досі А. Білоус написала теж в українській мові історичне оповідання „Маруся", а її чоловік Йосиф кілька книжок в українській та англійській мовах. Сподіваємося, що подружжя Біловусів і в майбутньому проявлятиме діяльність на літературному полі.

Перед виставкою...

(Закінчення зі стор. 2)

ку натугу емоційного впливу на глядачів. Він творить у змислі мистецької правди, яка хоча не є стовідсотково тотожною з правдою життя, являє собою результат творчого осмислення, узагальнення явищ дійсности та відповідність до ідеального зразка, що його мистець створив у своїй уяві, тому більшість його картин вирішені, так сказати б, у логічно-півабстрактній манері, все таки, не дивлячись на його індивідуальний підхід до своїх творів, у них відчуваємо справжність і переконливість. Його підхід під технічним поглядом до своїх картин має також свої особливості — спосіб кладення фарб і їх змішування. Мистець любується у кольорі старого золота і відтінях брунатної барви, уникає ярких, дуже гарячих кольорів — яркожовтого помаранчевої, киновару. Його улюблені кольори дещо нагадують барвну палітру великих флямандських майстрів — Рубенса, де Воса, ван Тульдена. Та це в усіх родах мистецтва трапляється несвідомо, випадково. Юрій Гура, мистець наскрізь самобутний, він сповнений глибокого психологічного відчуття, що виходить із спостережень і доброї мистецької освіти.

Між іншим після студій у славній Академії мистецтв у Кракові його картин з великим успіхом експонувалися поза Польщею у кількох більших державах, у цьому числі й у Франції, в Парижі. Він працює в кількох жанрах — у нього картини релігійні, історичні і з „потоку життя".

У всіх його картинах відчуваємо багатство винахідливости та мистецький темперамент, позначений у розмаху композиції, прикмети — типові для мистця з покликання.

Гідним признання є ще те, що Ю. Гура веде Філію Української Мистецької Студії в приміщенні Українського Освітньо-Культурного Центру у Філядельфії, радіючи успіхами своїх учнів; інша справа, що, на щастя, сливе всі вони мають мистецький хист й охоту працювати над собою.

• • •

У виставці Юрія Гури, що відбудеться в днях 19-го, 20-го і 21-го листопада ц. р. в залі УОК Центру у Філядельфії заходом меткого 43-го Відділу СУА, новістю будуть його скульптури, які він виставить вперше.

Д-З

Громада Кергонксону...

(Продовження зі стор. 1)

шах усіх міст і містечок від Сяну по Кавказ, від Попраду по Дін. І хоч цей порив не приніс нам сподіваної волі, однак на цю невдачу треба дивитися, як на тимчасову, проминальну з вірою і переконанням, що великий понад 40-мільйоновий народ з тисячолітньою християнською культурою таки здобуде собі остаточо належну йому державницьку волю.

Не зважаючи на всі найбільш рафіновані і жорстокі намагання наших ворогів знищити наш народ, змаг за українську державність не закінчився. Галицька земля видала Леґіон Січових Стрільців; у Другій світовій війні постала „Дивізія Галичина", на Поліссі і Волині й у Карпатських горах воювала Українська Повстанська Армія, остання військова формація після Усусусів, Української Галицької Армії і Дієвої Армії УНР. Листопадовий Чен став одною із славних подій нашого народу, яким ми можемо гордитися. Про це свідчать навіть листи від наших рідних з України, із багатомовним запитом, чи у вас росте, так як у нас „Червона Калина"? — Вся доповідь прелеґента була поставлена в площину не тільки національну, але і світову, з відкликами на події у світі та в Америці, і з покликанням на найновіші Спогади колишнього президента Америки Ніксона, в яких можна знайти чимало пояснень катастрофальним подіям у світі і в Україні. Глибока і вдумлива доповідь сколихнула слухачам, які стоячою овацією подякували за неї гостеві-прелеґентові.

В мистецькій частині програми виступав мішаний хор „Золотий Гомін", під дереґентурою д-ра О. Волянського, який відспівав дві пісні „Зірвалася хуртовина" - В. Витвицького, - і „Журавлі" - слова Богдана Лепкого, муз О. Кошиця. Рецитаторка Наталія Войновська прочитала вірш Черкасенка „В День Листопада", а Володимир Фіцалович прорецитував свій власний вірш „Листопадовий зрив". Мішаний хор „Золотий Гомін" під дириґентурою д-ра О. Волянського відспівав дві пісні: „Накрила нічка" - слова Романа Купчинського, музика Миколи Колесси, і „Ой, у лузі червона калина" - М. Колесси. Співом національного гимну закінчено цю вдалу імпрезу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 14-го ЛИСТОПАДА 1982 р.

Нюарк, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 76-ий Відд., о год. 1-ій по пол. в Українській Католицькій Школі при Айві вул. і Сенфорд Авеню. Проситься чл. прибути та вирівняти залеглі вкладки. Найкраще платити вкладки чеками та посилати прямо до Відділу. — Юлія Демчук, секр.

НЕДІЛЯ, 21-го ЛИСТОПАДА 1982 р.

Парма, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. Ів. Франка Відд. 334-ий, о год. 12:30 по пол. в домі фінансового секретаря при 3324 Торрінґтон вул. на Пармі. Проситься членів прибути і вирівняти залеглості. — Б. Задорецький, рек. секр.